

BÝVALÝ KLÁŠTER PREMONSTRÁTEK V LOUŇOVICÍCH POD BLANÍKEM

Marie Smetanová

RESUMÉ

Dnešní městečko Louňovice pod Blaníkem patří k jedněm z předních památných míst Podblanicka. Leží na úpatí Velkého a Malého Blaníku, hor, opředených mnohými pověstmi. Tento kraj sehrál nemalou úlohu v období husitského revolučního hnutí, ale Louňovice měly nemalý význam i pro nejstarší období našich dějin – pro období románské a předhusitské. Stával zde totiž kdysi ženský premonstrátský klášter, kterému děkují dnešní Louňovice za svůj vznik a který sehrál na Podblanicku důležitou roli hospodářského a kulturního činitele tehdejší doby.

Jak asi klášter vypadal, jaký majetek zpravoval a jaká byla jeho organizace, si můžeme utvořit především z archeologických výzkumů, provedených v 60. a 80. letech 19. století, protože o klášteře se nedochovaly žádné přímé písemné materiály.

Z dosavadních poznatků vyplývá, že louňovický klášter byl s největší pravděpodobností založen v roce 1149. Byl osazen premonstrátkami z německého Dünnewaldu a později k nim přibýly i řeholnice českého původu.

Písemné zprávy o podobě konventu jsou velmi stručné. Na jejich základě lze konstatovat, že jádro kanonie s kostelem Panny Marie a konventem ohrazené klausurní zdí bylo odděleno od budovy probošství. Je možné, že samostatné proboštovo sídlo stávalo v místech jižního křídla pozdějšího louňovického zámku, tedy západně od konventu.

U západní brány do areálu kanonie stával farní kostel sv. Václava, vybudovaný klášteřem. Vznikl snad až v první polovině 14. století, neboť pod ním byly archeologicky zjištěny starší objekty a hroby a je zřejmě totožný s dnešním (v jádře gotickým) kostelem Nanebevzetí Panny Marie.

Klášterní statky se skládaly ze dvou skupin: louňovické a soběslavské. V době husitské, která znamená pro louňovický majetek konečné stadium, rozkládalo se klášterní hospodářství na poměrně velkém území po obou březích řeky Blanice.

Poznatky svědčí o mimořádné kvetoucí keramické výrobě v Louňovicích během doby trvání kláštera. Kromě vynikající produkce ušlechtilého dutého hrnčířského zboží i užitkových nádob, byl klášter sám z velké části z keramiky vybudován.

Konec kanonie v Louňovicích nastal nejspíše 23. srpna roku 1420, kdy podle kronikáře Vavřince z Březové obsadili táborité hrad na Malém Blaníku a při tom byl zřejmě

obsazen a vypleněn i konvent. Louňovické zboží připadlo Táboru, který je držel až do roku 1547. Tehdy Louňovice a k nim příslušející zboží zkonfiskoval Táboru Ferdinand I.

Klášter, kterému děkují dnešní Louňovice za svůj vznik, sehrál na Podblanicku natolik důležitou roli hospodářského a kulturního činitele, že žádný historický pohled na nejstarší fázi našich dějin nemůže jeho existenci přejít a nezahrnout ho do velkého počtu činitelů určujících společenský vývoj našeho státu v období raně feudálním a předhusitském.